

[Etusivu](#) > ... > [Perhe- ja Perintöoikeudelliset Asiat](#) > [Avioero Ja Asumusero](#) > France

Avioero ja asumusero

Sisällön tuottaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Ranska

1 Millä edellytyksillä avioeron voi saada?

Avioero on mahdollista hoitaa myös tuomioistuimen ulkopuolella (*divorce extrajudiciaire*):

- kun puoliset ovat avioerosta ja sen seurauksista yhtä mieltä (sopimusavioero), voidaan laatia yksityinen asiakirja, jonka asianajajat vahvistavat allekirjoituksellaan ja joka kirjataan notaarin rekisteriin.

Avioerot voidaan jakaa neljään eri tyyppiin:

- sopimusavioero
- avioero, joka perustuu siihen, että puoliset periaatteessa hyväksyvät avioliiton kariutumisen
- avioero yhteiselämän päättymisen takia
- syyllisyysavioero.

2 Mitkä ovat avioeron myöntämisperusteet?

- Jos puoliset ovat avioerosta ja sen seurauksista yhtä mieltä, he voivat valita sopimusavioeron (*divorce par consentement mutuel*). Sitä varten laaditaan yksityinen asiakirja, jonka asianajajat vahvistavat allekirjoituksellaan ja joka kirjataan notaarin rekisteriin. Puoliset laativat asianajajiensa avustuksella sopimuksen, jonka molemmat osapuolet ja asianajajat allekirjoittavat harkinta-ajan jälkeen. Jos perheessä on lapsia, näille on ilmoitettava, että heillä on oikeus tulla kuulluksi. Jos vähintään yksi lapsista pyytää kuulemistä, vanhempien on tehtävä tätä varten perheoikeudellisista asioista vastaavalle tuomarille (*juge aux affaires familiales*) hakemus, jolla he pyytävät tuomioistuinta vahvistamaan sopimusavioeron.
- Tällaiseen menettelyyn voidaan turvautua vain silloin, kun riittävän kypsyyden saavuttanut lapsi pyytää kuulemistä ja kun puoliset ovat periaatteessa yhtä mieltä avioerosta ja sen seurauksista. Heidän ei tällöin tarvitse esittää syytä avioeroon, vaan riittää, että he toimittavat tuomioistuimelle sopimusluonnoksen, jossa tarkennetaan avioeron seuraukset sen virallista vahvistamista varten. Tuomioistuin voi kieltäytyä vahvistamasta avioeroa vain jos lasten tai jommankumman puolison etuja ei ole otettu riittävällä tavalla huomioon.
- Kun molemmat puoliset periaatteessa hyväksyvät avioliiton kariutumisen, avioeroa voi hakea toinen puoliso ja toinen voi hyväksyä sen, tai puoliset voivat hakea avioeroa yhdessä. Sopimusavioerosta poiketen puoliset periaatteessa hyväksyvät tässä tapauksessa avioeron, mutta eivät pääse yhteisymmärrykseen siitä aiheutuvista seurauksista. Siksi nämä kysymykset on ratkaistava tuomioistuimessa.
- Yhteiselämän päättymisen perusteella avioeroa voi hakea jompikumpi puolisoista, jos yhteiselämä on päätynyt vähintään vuotta ennen avioerohakemuksen esittämistä. Edellytyksenä on, että puoliset eivät ole asuneet yhdessä ja että he haluavat avioeroa.
- Syyllisyysavioeroa voi hakea jompikumpi puolisoista, jos toinen puoliso on syyllistynyt aviovelvollisuuksien vakavaan tai toistuvaan rikkomiseen, minkä vuoksi yhteiselämän jatkaminen on käynyt mahdottomaksi.

3 Mitä laillisia vaikutuksia avioerolla on

3.1 aviopuolisoiden henkilökohtaisiin suhteisiin (esim. sukunimeen)

- Uskollisuus-, yhteiselämä- ja avustamisvelvollisuudet päättyvät, kun tuomioistuimen päätös, jolla avioero vahvistetaan, tulee lainvoimaiseksi eli kun siihen ei voi enää hakea muutosta.
- Kumpikin puoliso saa vapaasti solmia uuden avioliiton.
- Kumpikin puoliso menettää avioeron myötä oikeuden käyttää toisen puolison sukunimeä. Puoliso voi kuitenkin säilyttää toisen puolison nimen joko tämän suostumuksella tai tuomioistuimen luvalla, jos hän voi perustella sukunimen säilyttämisen omalla tai lasten erityisellä edulla.

3.2 omaisuuden jakamiseen puolisoitten välillä

- Avioerosta seuraa aviovarallisuusjärjestelmän purkaminen ja tarvittaessa omaisuuden jakaminen.
- Avioero ei vaikuta avioliiton aikana syntyneisiin avioetuuksiin eikä lahjoihin. Sen sijaan avioeron seurauksena perutaan kokonaisuudessaan ne avioetudet, jotka syntyvät aviovarallisuusjärjestelmän purkautuessa toisen puolison kuoleman tai kuolemanvaraismääräysten nojalla.
- Sopimusavioero voidaan vahvistaa (tuomioistuimessa tai tuomioistuimen ulkopuolella) vain jos puoliset pääsevät sopimukseen varallisuutensa jakamisesta. Muunlaisissa avioeroissa puoliset voivat sopia jaosta ennen avioeron vahvistamista, mutta se ei ole pakollista. Tällöin jako tapahtuu avioeron vahvistamisen jälkeen.

3.3 puolisoitten alaikäisiin lapsiin

Avioerolla ei ole mitään erityisiä vaikutuksia lapsen huoltoon koskeviin sääntöihin, vaan huoltajuus säilyy periaatteessa molemmilla vanhemmilla. Tuomioistuin voi kuitenkin myöntää huoltajuuden toiselle vanhemmista, jos se on lapsen edun mukaista. On kuitenkin vahvistettava huoltajuuteen liittyvät käytännön seikat, kuten lapsen vakain asuinpaikka ja toisen vanhemman tapaamisoikeus.

Kummankin vanhemman on myös avioeron jälkeen osallistuttava lapsen elatukseen ja kasvatukseen. Osallistuminen toteutetaan siten, että toinen vanhempi maksaa elatusapua toiselle vanhemmalle, mutta se voidaan myös toteuttaa osaksi tai kokonaan niin, että vanhempi ottaa suoraan vastuulleen lapsen huoltoon liittyvät kulut. Osallistuminen voi tapahtua myös käyttö- tai asumisoikeuden myöntämisen muodossa.

3.4 toisen puolison velvollisuuteen maksaa toiselle elatusapua?

Puolison toiselle puolisolalle maksama elatusapu on väliaikainen toimenpide, joka on voimassa vain avioeron myöntämiseen asti. Avioeron myöntämisen jälkeen toinen puoliso voi vaatia toiselta puolisolalta vain hyvitysluonteista korvausta (prestation compensatoire) tai vahingonkorvausta (dommages-intérêts). Sopimusavioeron yhteydessä puoliset voivat sopia tällaisesta korvauksesta keskenään, ja muissa tapauksissa sen määrittää tuomioistuin.

- Hyvitysluonteisen korvauksen tarkoituksena on tasoittaa avioliiton purkautumisesta osapuolten elinoloihin aiheutuvaa epätasapainoa. Tuomioistuin vahvistaa korvauksen määrän puolisoitten tulojen ja tarpeiden mukaan. Korvaus on kertaluontoinen ja se maksetaan periaatteessa pääoman muodossa:
 - se voi olla joko rahasumma, joka voidaan suorittaa eri tavoin, tai
 - se voi muodostua omaisuuden luovutuksesta tai väliaikaisesta tai elinikäisestä käyttö-, asumis- tai nautintaoikeudesta.

Poikkeustapauksessa tuomioistuin voi vahvistaa korvauksen muodoksi elinkoron, jonka määrää voidaan puolisoitten varallisuuden tai tarpeiden muuttuessa tarkistaa alaspäin.

- Puolisolalle voidaan myöntää vahingonkorvausta, jos avioero on aiheuttanut hänelle erityisen vakavia seurauksia:
 - jos hän on vastaajana kanteessa, jolla toinen puoliso hakee avioeroa yhteiselämän päättymisen takia, mutta ei itse ole esittänyt avioerohakemusta tai
 - jos avioero myönnetään pelkästään toisen puolison syyllisyyden perusteella.

(Ks. [Elatusapu - Ranska](#))

4 Mitä lakitermi "asumusero" käytännössä tarkoittaa?

Asumusero (séparation de corps) on juridinen ero, jonka myötä päättyvät tietyt aviovelvollisuudet, kuten puolisoiden velvollisuus asua yhdessä, mutta joka ei kuitenkaan pura avioliittoa. Puolisot eivät siis voi mennä uudelleen naimisiin ollessaan asumuserossa. Myös avustamisvelvollisuus säilyy.

5 Mitä edellytyksiä asumuseroon liittyy?

- Asumuseron perusteet ja menettely ovat samat kuin tuomioistuimessa ratkaistavan avioeron yhteydessä. Asumuserosta ei voida sopia tuomioistuimen ulkopuolella.
- Periaatteessa puoliso, jota vastaan toinen puoliso on nostanut asumuserokanteen, voi nostaa vastaavasti avioero- tai asumuserokanteen. Samoin puoliso, jota vastaan toinen puoliso on nostanut avioerokanteen, voi nostaa tätä vastaan avioero- tai asumuserokanteen.
- Jos toinen puoliso hakee avioeroa yhteiselämän päättymisen takia, asumuseroa koskeva vastakante on kuitenkin kielletty, ja toinen puoliso voi hakea ainoastaan avioeroa.
- Jos tuomioistuimen on käsiteltävä sekä avioero- että asumuserohakemus, tuomioistuin käsittelee ensin avioerohakemuksen. Se käsittelee asumuserohakemuksen vain jos avioerohakemusta ei hyväksytä. Jos molempien puolisojen hakemukset perustuvat toisen puolison syyllisyyteen, tuomioistuin tutkii ne samanaikaisesti, ja jos se hyväksyy hakemukset, se julistaa avioeron jaetun syyllisyyden perusteella.

6 Mitä laillisia vaikutuksia asumuserolla on?

Asumuseron vaikutukset

- Asumuseron myötä päättyy velvollisuus asua yhdessä, mutta avustamis- ja uskollisuusvelvollisuus säilyvät. Lisäksi nainen säilyttää oikeuden käyttää entisen puolisonsa sukunimeä, paitsi jos tuomioistuin määrää toisin. Avustamisvelvollisuuden nojalla toinen puoliso voidaan määrätä maksamaan toiselle elatusapua, jos tämän toimeentulo sitä edellyttää. Elatusavun määrä vahvistetaan ottamatta huomioon puolisojen syyllisyyttä, paitsi jos elatusavun saaja on rikkonut vakavasti velvollisuuksiaan avioliiton aikana. Elatusavun maksaminen voidaan korvata pääoman muodostamisella, jos se on elatusavun maksajan varallisuuden huomioon ottaen mahdollista.
- Asumuseropäätöksestä seuraa lain puolesta puolisojen omaisuuden erillistäminen (siviililain 302 §).
- Jos toinen puolisoista kuolee, toisen puolison perintöoikeus säilyy ennallaan, ja häneen sovelletaan jälkeensä jääneeseen puolisoon sovellettavia säännöksiä. Jos puolisot ovat hakeneet asumuseroa tuomioistuimelta yhdessä, he voivat kuitenkin lisätä sopimukseen määräyksen, jonka mukaan he luopuvat perintöoikeudestaan.

Asumuseron muuntaminen avioeroksi

Asumuseropäätös voidaan muuntaa jommankumman puolison hakemuksesta avioeropäätökseksi ilman eri toimenpiteitä, kun asumusero on kestänyt kaksi vuotta. Tuomioistuin julistaa tällöin avioeron ja päättää sen seurauksista. Asumuseron syystä tulee näin avioeron syy. Syyllisyyden jakautumista ei voi enää muuttaa.

Kaikentyyppiset asumuserot on mahdollista muuntaa sopimusavioeroksi puolisojen yhteisestä hakemuksesta. Sen sijaan tuomioistuimessa puolisojen yhteisestä hakemuksesta myönnetty asumusero voidaan muuntaa ainoastaan sopimusavioeroksi.

7 Mitä lakitermi "avioliiton mitätöinti" käytännössä tarkoittaa?

Avioliiton mitätöinti (annulation du mariage), joka edellyttää tuomioistuimen päätöstä, poistaa takautuvasti kaikki avioliiton vaikutukset ikään kuin avioliittoa ei olisi koskaan solmittu.

Sen vuoksi se eroaa avioerosta tai asumuserosta, joilla on vaikutuksia vain tulevaisuuteen nähden.

8 Millä edellytyksillä avioliiton voi mitätöidä?

Avioliiton mitätöinnin perusteet vaihtelevat sen mukaan, onko kyseessä moitteenvaarisesti mitätön avioliitto (nullité relative, jossa vedotaan tahdonmuodostuksen virheeseen tai luvan puuttumiseen henkilöiltä, joiden olisi

pitänyt myöntää lupa avioliiton solmimiseen) vai pätemätön avioliitto (nullité absolue, joka seuraa oikeusjärjestyksen perusteiden vastaisesta toiminnasta).

Moitteenvaraisesti mitätön avioliitto

Näitä tapauksia on kolmenlaisia:

- erehtyminen henkilöstä tai hänen olennaisista ominaisuuksistaan
- pakottaminen
- luvan puuttuminen henkilöiltä, joiden olisi pitänyt myöntää lupa avioliiton solmimiseen.

Hakemuksen voivat jättää tällä perusteella vain tietyt tarkoin määritellyt henkilöt: puoliso, jonka suostumus on saatu virheellisesti tai joka oli avioliiton solmimisen hetkellä oikeustoimikelvoton, sekä henkilöt, joiden olisi pitänyt hyväksyä avioliitto, tai syyttäjä.

Avioliiton mitätöintiä koskeva hakemus voidaan ottaa tutkittavaksi vain viiden vuoden kuluessa avioliiton solmimisesta (tai päivästä, jona asianomainen on saavuttanut iän, jossa hän on pätevä antamaan suostumuksensa avioliiton solmimiseen).

Absoluuttisesti mitätön avioliitto

Näihin tapauksiin kuuluvat suostumuksen täydellinen puuttuminen, alaikäisyys, moniavioisuus, inesti, toisen puolison poissaolo avioliiton solmimishetkellä, väestörekisterivirkamiehen epäpätevyys ja laitton oleskelu maassa.

Avioliiton mitätöintiä koskeva hakemus voidaan ottaa tutkittavaksi vain viiden vuoden kuluessa avioliiton solmimisesta (tai päivästä, jona asianomainen on saavuttanut iän, jossa hän on pätevä antamaan suostumuksensa avioliiton solmimiseen).

9 Mitä laillisia vaikutuksia avioliiton mitätöinnillä on?

Avioliiton mitätöinnillä on samat vaikutukset riippumatta siitä, onko kyseessä moitteenvarainen mitättömyys vai ehdoton mitättömyys.

- Avioliiton vaikutukset henkilöihin ja varallisuuteen poistuvat, koska avioliittoa ei ole ollut olemassa. Jos esimerkiksi toinen puoliso on kuollut, avioliiton mitätöinti vie elossa olevalta puolisolta perimisoikeuden. Periaatteesta voidaan kuitenkin joustaa, kun jompikumpi puoliso tai molemmat puoliset ovat solmineet avioliiton hyvässä uskossa. Siinä tapauksessa avioliitto on yhtä lailla mitätön, mutta siihen suhtaudutaan kuin se olisi vain purettu. Kaikki ennen mitätöintipäätöstä aiheutuneet siviilioikeudelliset, henkilökohtaiset tai taloudelliset vaikutukset pysyvät voimassa.
- Avioliiton mitätöinnillä ei ole oikeudellisia vaikutuksia pariskunnan lapsiin, ja heidän tilanteestaan päätetään samalla tavoin kuin avioerossa.

10 Mitä vaihtoehtoisia muita kuin juridisia keinoja avioeroon liittyvien asioiden ratkaisemiseksi on olemassa?

Avioero ja sen seuraukset voidaan vahvistaa tuomioistuimen ulkopuolella, jos puoliset ovat asioista yhtä mieltä. Tällöin avioerosopimuksen vahvistaa kaksi asianajajaa, ja se kirjataan notaarin rekisteriin. Asia käsitellään tuomioistuimessa vain jos riittävän kypsyyden saavuttanut lapsi pyytää, että häntä kuullaan.

Kaikissa muissa tapauksissa avioerokanne on pantava vireille tuomioistuimessa. Puolisot voivat kuitenkin turvautua perhesovitteluun joko ennen tuomioistuinmenettelyä tai sen aikana.

Myös tuomari voi ehdottaa sovittelua. Sovittelusta vastaa joko yksityinen sovittelija tai sovittelusta vastaava järjestö. Sovittelussa osapuolet voivat esittää oman näkökulmansa kolmannelle osapuolelle, joka auttaa heitä löytämään ratkaisun keskinäiseen kiistaansa.

Jos osapuolet pääsevät sovittelussa yhteisymmärrykseen, he voivat pyytää tuomioistuinta vahvistamaan sopimuksensa tai valita sopimuseron vahvistamisen tuomioistuimen ulkopuolella.

11 Minne avioero-/asumusero-/mitätöintihakemukset tulee lähettää? Mitä muodollisuuksia tähän liittyy ja mitkä asiakirjat hakemukseen tulee liittää?

Minne hakemus toimitetaan?

- Avio- tai asumuseromenettely tuomioistuimessa

Hakemus jätetään asianajajan välityksellä alioikeuden kirjaamoon.

Alueellisesti toimivaltainen alioikeus on

- perheen asuinpaikan alioikeus
- jos puoliset asuvat erillään ja heillä on yhteishuoltajuus, sen puolison asuinpaikan alioikeus, jonka luona alaikäiset lapset asuvat
- jos puoliset asuvat erillään ja lasten huoltajuus on vain toisella vanhemmalla, tämän vanhemman asuinpaikan alioikeus
- muissa tapauksissa sen puolison asuinpaikan alioikeus, joka ei ole jättänyt avioerohakemusta
- jos puoliset hakevat avioeroa yhdessä, toimivaltainen alioikeus on heidän valintansa mukaan kumman tahansa puolison asuinpaikan alioikeus.
- Avioliiton mitätöinti
Avioliiton mitätöintiä koskeva hakemus jätetään vastaajan asuinpaikan alioikeuteen. Se on muodoltaan haastemiehen toimittama haaste.
- Sopimusavioeroa koskeva yksityinen asiakirja, jonka asianajajat vahvistavat: Osapuolten ja kahden asianajajan allekirjoittama asiakirja on kirjattava Ranskassa toimivan notaarin rekisteriin.

Tarvittavat liiteasiakirjat

- Avio- tai asumuseromenettely tuomioistuimessa

Puolisoiden on kaikissa tapauksissa esitettävä henkilöllisyytensä varmistamiseksi tarvittavat asiakirjat ja ilmoitettava, mihin sairausvakuutuskassaan he kuuluvat, sekä annettava tiedot laitoksista, joista he mahdollisesti saavat jotakin korvausta tai eläkettä tai muita etuuksia.

Jos tuomioistuinta pyydetään määräämään toiselle puolisolalle hyvitysluonteista korvausta (prestation compensatoire), puolisoitten on annettava kunnian ja omantunnon kautta ilmoitus tuloistaan, varallisuudestaan ja elinolosuhteistaan.

Jos puoliset hakevat avioeroa yhdessä, hakemuksessa ei tarvitse ilmoittaa avioeron syytä, mutta siihen on liitettävä puolisoitten ja heidän asianajajansa/asianajajiensa päiväämä ja allekirjoittama sopimus, jolla säännellään avioeron vaikutuksia ja johon tarvittaessa sisältyy selvitys osituksesta.

Muissa tapauksissa hakemuksessa ei tarvitse mainita avioeron oikeudellista perustetta eikä muutakaan syytä. Sen sijaan siinä on tarvittaessa esitettävä väliaikaisia toimia koskevat pyynnöt.

- Avioliiton mitätöinti

Mitään tiettyä asiakirjaa ei vaadita, mutta hakijan on esitettävä asiakirjat, joiden avulla hän voi osoittaa, että hänen esittämänsä peruste(et) voi(vat) johtaa avioliiton mitättömäksi julistamiseen.

12 Voiko asian hoitamiseen saada oikeusapua?

Oikeusapua on mahdollista saada joko kaikkiin kuluihin tai osaan niistä hakijan varallisuustilanteen mukaan (ks. [Oikeusapu - Ranska](#)).

13 Voiko avioero-/asumusero-/mitätöintipäätökseen hakea muutosta?

Näihin tuomioistuimen päätöksiin sovelletaan tavanomaisia muutoksenhakekeinoja.

14 Millä tavoin tulee menetellä jos halutaan, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama avioero-/asumusero-/mitätöintipäätös tunnustetaan tässä jäsenvaltiossa?

Avioeropäätökset tunnustetaan sellaisinaan ilman muita erityismenettelyjä.

Sama koskee avioliiton mitätöintiä koskevia päätöksiä.

15 Minkä tuomioistuimen puoleen tulee kääntyä, jos halutaan vastustaa toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antaman avioero-/asumusero-/mitätöintipäätöksen tunnustamista tässä jäsenvaltiossa? Mitä menettelyä tällaisissa tapauksissa sovelletaan?

Päätöksen tunnustamista voi vastustaa hakemalla alioikeudelta sen tunnustamatta jättämistä. Tunnustamatta jättämisestä tehdyn päätöksen nojalla taas voi vastustaa toisen osapuolen myöhemmin esittämää täytäntöönpanomääräyshakemusta (eli hakemusta toisessa valtiossa tehdyn päätöksen täytäntöön panemisesta Ranskassa) (vastaavasti tunnustamatta jättämistä koskevan hakemuksen hylkääminen merkitsee täytäntöönpanon hyväksymistä).

Menettely on sama kuin täytäntöönpanomääräystä haettaessa.

16 Mitä lakia sovelletaan avioeroasiassa silloin kun puoliset eivät asu tässä jäsenvaltiossa tai ovat eri maiden kansalaisia?

Tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta avio- ja asumuseroon sovellettavan lain alalla 20 päivänä joulukuuta 2010 annetun asetuksen (EU) N:o 1259/2010 mukaisesti avio- tai asumuseroon sovelletaan puolisoitten valitsemaa lakia.

Jos he eivät pysty valitsemaan sovellettavaa lakia, avio- ja asumuseroon sovelletaan

- sen valtion lakia, jossa puolisoitten asuinpaikka on sillä hetkellä, kun asia pannaan vireille tuomioistuimessa; tai jos tämä ei ole mahdollista,
- sen valtion lakia, jossa puolisoitten viimeinen yhteinen asuinpaikka oli, edellyttäen, ettei tämä yhteisasuminen ole päättynyt yli vuosi ennen kuin asia pantiin vireille tuomioistuimessa ja jos toinen puolisoista asuu edelleen tuossa valtiossa, kun asia pannaan vireille tuomioistuimessa; tai jos tämä ei ole mahdollista,
- sen valtion lakia, jonka kansalaisia molemmat puoliset ovat sillä hetkellä, kun asia pannaan vireille tuomioistuimessa; tai jos tämä ei ole mahdollista,
- tuomioistuinvaltion lakia.

Jos hakemus koskee asumuseron muuntamista avioeroksi, avioeroon sovelletaan samaa lakia kuin asumuseroon, paitsi jos puoliset päättävät toisin.

Näitä sääntöjä sovelletaan myös silloin kun puoliset ovat avioerosta ja sen seurauksista yhtä mieltä (sopimusavioero). Tällöin avioerosta voidaan laatia yksityinen asiakirja, jonka asianajajat vahvistavat allekirjoituksellaan ja joka kirjataan notaarin rekisteriin. Tässä tapauksessa ei kuitenkaan voida käyttää ilmaisua ”tuomioistuinvaltion laki”, koska asiaa ei käsitellä tuomioistuimessa.

Linkkejä

[Oikeusministeriön verkkosivut](#)

[Legifrance-verkkosivut](#)

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

■ Päivitetty viimeksi: 29/11/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.